

OPONENTSKÝ POSUDEK

Na disertační práci:

***„SPOTŘEBITELSKÁ POLITIKA V RÁMCI EVROPSKÉ UNIE A JEJÍ
VLIV NA PODNIKATELSKÉ SUBJEKTY“***

Autor: Ing. Bc. Alena Srbová

**Pracoviště: Katedra obchodu a cestovního ruchu, Ekonomická fakulta,
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích**

Školitel: doc. Ing. Antónia Štensová, PhD.

Oponent: doc. Ing. Kateřina Kovářová, PhD.

Téma disertační práce:

Téma předložené disertační práce je zvoleno ve velmi obecné rovině. Zcela nevystihuje praktické zaměření disertace. Zajištění bezpečnosti výrobků a služeb je jednou z mnoha podoblastí uplatňované spotřebitelské politiky v Evropské unii. V rámci této podoblasti má bezpečnost potravin uváděných na společný trh svá specifika. Z celé široké řady právních předpisů týkající se potravin má v otázce zajištění bezpečnosti výsadní postavení systém kritických kontrolních bodů (HACCP). Výzkumy v oblasti bezpečných potravin jsou dnes velmi aktuální a přínosné, avšak kvantifikace získaných vědeckých výsledků u vybraných podnikatelských subjektů není jednoduchá pro tvorbu konkrétních závěrů a doporučení pro praxi.

Formální náležitosti disertační práce:

Předložená disertační práce představuje spis o celkovém rozsahu 193 stran. Teoretická část práce, úvod a současný stav řešení problematiky, zahrnuje zhruba 82 stran, cíli a metodice práce je věnováno 15 stran, praktická část práce je uvedena na 65 stranách a zbytek tvoří závěr, souhrn a přílohy. Citační zdroje uvedené v práci jsou již v souladu s normou, formálními požadavky na disertační práce a je jich dostatečné množství pro tento typ práce. Teoretická část práce byla na rozdíl od původní práce doplněna především o odborné tuzemské ale i zahraniční vědecké zdroje pokrývající danou problematiku.

Hlavní cíl disertační práce je již jasně stanoven a vysvětluje jeho vazbu na název práce. Uvedené dílčí cíle je však třeba formulovat především na praktické zaměření práce než na obecné postupy zpracování disertace. Metodika práce, která je uvedena na 15 stránkách je také doplněna o konkrétní postupy, které vedly k získání praktických výsledků disertace. Jsou zde uvedeny i statistické metody použité pro zpracování práce.

Forma prezentovaných vědeckých výsledků v jednotlivých kapitolách disertace je obohacena vedle obsáhlé popisné části o přehledné tabulky, které názorně odrážejí aktuální stav systému kritických kontrolních bodů (HACCP) ve sledovaných podnicích. Získané výsledky jsou pak vhodně okomentovány aktuálními literárními prameny pro formulaci závěrů a doporučení pro praxi v této oblasti.

V závěru práce není nutné uvádět znovu cíl ani metodiku práce ale shrnutí a doporučení pro praxi, která vyplývají ze zpracovaných vědeckých výsledků. Na konci závěru jsou pak konkrétní výsledky práce uvedeny s náznakem možných doporučení pro praxi. Předpokládala bych, že pak doporučení pro praxi budou více propracována v části disertace s názvem přínosy disertační práce, kde ovšem opět převládají teoretické přínosy disertace nad praktickými přínosy, které musí jasně vycházet ze získaných vědeckých výsledků práce.

V předložené disertační práci je také uvedeno velké množství příloh, které působí až rušivým dojmem. Toto je zřejmě způsobeno tím, že název práce je zvolen velmi obecně a problematika systému kritických kontrolních bodů (HACCP) u vybraných podnikatelských subjektů nemohla být zcela zapracována.

Věcné hodnocení disertační práce:

V současném stavu řešení problematiky uvedené v disertační práci je vidět posun od redukce obecných informací týkající se uplatňované spotřebitelské politiky jednak v celé Evropské unii ale i v České republice ke konkrétnějším informacím týkající se požadavků a předpisů vedoucí k zajištění bezpečnosti potravin na trhu. Potravinová legislativa má svá specifika především v tom, že chápe bezpečnost výrobků a služeb uváděných na trh především ve stanovené jakosti a zdravotní nezávadnosti, jak je v práci uvedeno a autorkou práce již řádně v daných souvislostech prezentováno. Na rozdíl od předešlé verze disertační práce je zde i logičtější provázanost jednotlivých kapitol, teoretických východisek na praktickou část práce. Kapitoly literárního přehledu jsou propracovanější (co do formální i obsahové části) a doplněny o aktuální informace o kontrolní činnosti SZPI v oblasti HACCP o aktuální rok 2013. Autorka disertace tuto část také doplnila i o další nepovinné předpisy týkající se zajištění bezpečnosti potravin.

Vědecký cíl této disertace je jasně stanoven avšak s okrajovou vazbou na obecný název práce. Dílčí cíle jsou formulovány především na teoretickou část práce než na praktickou. Hlavní cíl a celé zaměření práce je zde až příliš zdlouhavě zdůvodňováno. Také se domnívám, že by bylo vhodné cíl práce umístit za úvod práce a ne až na stránce 86.

V metodice této disertace místo kapitol 3.2.1. vysvětlující postup literární rešerše a kapitoly 3.2.2. stanovující cíl práce, což jsou obecné postupy, z kterých takové práce vycházejí, je nutné uvést charakteristiku podnikatelských subjektů, na kterých byla práce tvořena. Pokud by toto bylo v práci takto uvedeno, snížil by se i obsah rozsáhlých příloh a teoretických popisů těchto subjektů vyskytující se ve vědeckých výsledcích disertace.

Z nejpřínosnější části disertační práce vědecké výsledky, prezentované na 65 stránkách, mám následující ***dotazy pro obhajobu:***

1. Proč byly předmětem sledování podnikatelské subjekty se zaměřením na pekařsko-cukrářskou oblast?
2. Kolikrát a v čem ve sledovaných podnikatelských subjektech došlo k porušení bezpečnosti výrobků a jak na tuto skutečnost musel podnik reagovat?
3. Jaké důvody vedly jediný podnikatelský subjekt (s označením 8) k certifikaci systému HACCP?
4. Jak často a proč musí uvedené podnikatelské subjekty aktualizovat již zavedený systém HACCP. Jaké jsou náklady na tuto aktualizaci?
5. Ve kterých podnikatelských subjektech a proč byly kontroly SZPI častější?
6. Jaká byla návratnost finančních prostředků vynaložených pro vytvoření systému HACCP externí firmou?
7. Charakterizujte ve stručnosti sledované kritické kontrolní body ve vybraných podnikatelských subjektech, a který podnik jich má nejvíce a proč?
8. Jak konkrétně byly zpracovány změny vyplývající ze spotřebitelské politiky ve sledovaných podnikatelských subjektech?

Získané vědecké výsledky jsou v této disertaci již konfrontovány s podobnými výzkumy v dané oblasti formou vědecké diskuse. Je u nich použito alespoň jednoduchých statistických metod. Škoda jen, že konkrétní vlastní výsledky je třeba pečlivě v textu hledat a tabulky s jejich zpracováním jsou příliš roztříštěné množstvím nadbytečného textu.

V závěru disertační práce je nutné pozorně hledat shrnutí nejdůležitějších poznatků výzkumu disertace avšak s minimem praktických doporučení pro praxi. Domnívám se, že je také zbytečné v práci uvádět seznam tabulek, grafů a zkratk apod. protože je na ně v textu odkaz a u zkratk většinou vysvětlení při jejich použití.

Seznam uvedených citačních zdrojů je dostatečný pro tento typ prací a byl oproti původní verzi rozšířen především o tuzemské i zahraniční zdroje, kterými autorka práce obohatila přehled současné problematiky a hlavně je použila pro vědeckou diskusi při prezentaci získaných vědeckých výsledků disertace.

Seznam publikovaných vědeckých výstupů autorky je přiložen a je součástí materiálové dokumentace v rámci disertační obhajoby.

Závěr:

Předložená disertační práce je oproti minulé verzi přepracována a to pozitivním směrem. Většina formálních ale hlavně obsahových nedostatků byla v této disertaci odstraněna a uvedena do souladu s požadavky, které jsou kladeny pro tento typ vědecké práce. Autorka tím prokázala potřebné znalosti v daném oboru a schopnost vědecky pracovat, proto hodnotím tuto doktorkou disertační práci ***kladně a doporučuji ji k obhajobě***. V případě úspěšné obhajoby navrhuji, aby byl *Ing. Bc. Aleně Srbové* udělen titul ***doktor (PhD.)*** v oboru *Řízení a ekonomika podniku*.

OPONENTSKÝ POSUDOK

na dizertačnú prácu Ing. Bc. Aleny Srbovej na tému: „Spotrebiteľská politika v rámci Európskej únie a jej vplyv na podnikateľské subjekty“

Predložená dizertačná práca sa zameriava na aktuálnu problematiku spotrebiteľskej politiky, ktorá je dôležitým fenoménom každej vyspelej trhovo orientovanej spoločnosti a tvorí významnú súčasť hospodárskej politiky jednotlivých štátov. Po vytvorení jednotného európskeho trhu, v ktorom je zabezpečený voľný pohyb tovaru, osôb a kapitálu sa stala tiež súčasťou strategických cieľov Európskej únie. Tieto ciele sú zamerané na zlepšenie kvality života občanov európskeho spoločenstva, čo je konkretizované aj vo všetkých právnych predpisoch EÚ. Dizertačná práca vychádza z európskeho konceptu ochrany spotrebiteľa, v rámci ktorého je analyzovaná spotrebiteľská politika v Českej republike včítane inštitucionálneho zabezpečenia a legislatívnej podpory. V tomto kontexte považujem výber témy dizertačnej práce za správny a aktuálny.

Keďže v súčasnom globálnom svete je jednou z najzávažnejších otázok týkajúcich sa ochrany spotrebiteľa najmä bezpečnosť produktov a produkcie, pozitívne hodnotím orientáciu doktorandky práve na podnikateľské subjekty produkujúce potravinárske výrobky, ktoré môžu bezprostredne ohroziť zdravie človeka.

Legislatíva v oblasti potravín je pravidelne novelizovaná v záujme aplikácie najnovších vedeckých poznatkov. Uplatňovaním integrovaného prístupu stanovuje základné princípy v oblasti potravín a vymedzuje zodpovednosť v rámci celého potravinového reťazca. Na ochranu spotrebiteľov pred rizikami a nebezpečnými potravinami slúžia zákonom stanovené systémy, predovšetkým celoeurópsky Rýchly výstražný systém pre potraviny a krmivá (RASFF) a Systém analýzy rizika a stanovenia kritických kontrolných bodov (systém HACCP). Ich úloha spočíva vo včasnom odhalení nevyhovujúcich výrobkov v snahe o dosiahnutie bezpečnosti a ochrany spotrebiteľov. Zaisťovanie bezpečnosti potravín v podnikoch nie je len prevenciou pred porušením predpisov, ale aj základom pre plnenie požiadaviek spotrebiteľov. Preto je riešenie témy spotrebiteľskej politiky, ktorú si doktorandka zvolila významné a žiaduce aj z pohľadu praxe.

Cieľ dizertačnej práce autorka koncipovala pomerne široko „... identifikovať kroky procesu realizácie systému HACCP v mikropodnikoch a malých podnikoch pôsobiacich na území Českej republiky v oblasti výroby cukrárskych a pekárskych výrobkov a na základe výsledkov vedeckého výskumu zovšeobecniť zistené poznatky a vytvoriť návod na zavádzanie zmien vyplývajúcich zo spotrebiteľskej politiky EÚ do prevádzok vyššie uvedených podnikateľských subjektov“, pričom sa sústredila hlavne na problémy, ktoré sa môžu vyskytnúť v procese implementácie systému HACCP a zavádzaní legislatívnych zmien v praxi. Primárny cieľ rozložila doktorandka pre lepšiu orientáciu a prehľadnosť na parciálne ciele v rovine teoretickej i praktickej. Ciele dizertačnej práce považujem za splnené.

Metódy práce sú zvolené a aplikované adekvátne k vytýčeným cieľom. Poukazujú na teoretickú i praktickú znalosť riešenej problematiky, ktorú dokumentuje aj reprezentatívny rozsah spracovaných domácich a zahraničných informačných zdrojov. Výhodiskovým podkladom boli predovšetkým tieto výskumné metódy: prípadová štúdia, kvalitatívny

rozhovor, pozorovanie, komparácia a syntéza. Dizertačná práca potvrdzuje, že doktorandka funkčne využila analyticko-syntetické postupy a faktografické údaje za účelom zovšeobecnenia analyzovaných javov.

Štruktúra dizertačnej práce je prehľadná, logicky vybudovaná, pričom jednotlivé kapitoly na seba vhodne nadväzujú a v podstate tvoria základné obsahové celky. Práca má celkovo sedem kapitol včítane úvodu a záveru. Pomerne rozsiahla je druhá a štvrtá časť práce.

V druhej časti práce sa autorka zaoberá súčasným stavom skúmanej problematiky, v ktorom objasňuje rozsiahly pojmový aparát vzťahujúci sa na skúmanú problematiku, široko hodnotí spotrebiteľskú politiku EÚ a Českej republiky, ako aj problémy spojené so zavádzaním systému HACCP. Potrebné je oceniť, že doktorandka v tejto časti dizertačnej práce pracuje s poznatkami získanými z početnej domácej a zahraničnej literatúry, ktoré dokázala náležite spracovať a prezentovať. Teoretické východiská uvedené v tejto časti práce tvoria základnú informačnú bázu pre praktickú aplikáciu uvedenej problematiky, ako aj diskusiu a celkové závery práce.

V ďalšej, pomerne rozsiahlej štvrtej časti dizertačnej práce autorka prehľadne interpretuje výsledky výskumu formou prípadových štúdií jednotlivých podnikateľských subjektov, k vytvoreniu ktorých použila údaje získané metódou kvalitatívneho rozhovoru a z interných materiálov skúmaných podnikov. Súčasťou uvedenej časti práce je aj výpočet administratívnej záťaže podnikateľských subjektov pri plnení informačných povinností súvisiacich so systémom HACCP. V tejto súvislosti by som chcela poukázať na chyby formálneho charakteru jednak vo výpočte hodinovej mzdy na s. 148 a taktiež na to, že text uvedený na s. 150 nie je v súlade s údajmi uvedenými v tabuľke 10. Konštatujem však, že uvedené pripomienky neznižujú kvalitu predkladanej dizertačnej práce, ktorá svojím obsahom, úrovňou spracovania textovej a grafickej časti je prínosom pre rozvoj poznania v predmetnej oblasti.

Za hlavný prínos dizertačnej práce možno označiť návrh návodu pre zavádzanie zmien vyplývajúcich zo spotrebiteľskej politiky EÚ do prevádzok mikropodnikov a malých podnikov pôsobiacich na území Českej republiky v oblasti cukrárskej a pekárskej výroby.

V rámci vedeckej rozpravy si dovoľujem uviesť otázku, ktoré môžu byť podnetom k zaujatiu stanoviska alebo vysvetlenia zo strany doktorandky:

1. Považujete za správne tvrdenie, že ak je potravinársky výrobok bezpečný možno ho automaticky považovať aj za kvalitný?
2. Má Vami navrhnutý návod implementácie zmien vyplývajúcich zo spotrebiteľskej politiky EÚ všeobecnú platnosť alebo je potrebné zohľadňovať špecifiká daného podniku (napr. veľkosť podniku, jeho výrobný program a pod.)?

Záverčné odporúčanie

Predložená dizertačná práca Ing. Bc. Aleny Srbovej: „Spotrebiteľská politika v rámci EÚ a jej vplyv na podnikateľské subjekty“ je spracovaná na požadovanej úrovni. Poznatky v nej obsiahnuté sú inšpiratívne tak pre hospodársku, ako aj pre vedeckú prax. Dizertačnú prácu preto hodnotím pozitívne a odporúčam ju na obhajobu. Po úspešnom priebehu obhajoby

n a v r h u j e m,

aby Ing. Bc. Alene Srbovej bol udelený akademický titul „philosophiae doctor“ (PhD.).

Bratislava 12.11.2014

doc. Ing. Alica Lacková, PhD.
oponent

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav managementu a marketingu

doc. Ing. Vratislav Kozák, Ph.D.

7. 11. 2014

Posudek
disertační doktorské práce
Ing. Bc. Aleny Srbové

Školitel: doc. Ing. Antónia Štensová, PhD.

Spotřebitelská politika v rámci Evropské unie a její vliv na podnikatelské subjekty

Doktorská disertační práce Ing. Bc. Aleny Srbové je zpracována na 197 stranách a obsahuje čtyři přílohy. Práce je členěna standardním způsobem, a to na část teoreticko-poznávací, výzkumnou a praktickou. Práce obsahuje šest kapitol.

Práce je přínosná v teoretické i praktické oblasti. Literární rešerše obsahuje důkladný rozbor pojmu spotřebitelských práv a spotřebitelské povinnosti v rámci EU a České republiky. Pro zpracování rešerše bylo využito 123 literárních zdrojů. Praktická část je zaměřena na oblast mikropodniků a malých podniků cukrářské a potravinářské výroby v České republice.

Primárním cílem disertační práce je identifikovat kroky procesu realizace systému HACCP u mikropodniků v ČR v oblasti výroby cukrářských a pekařských výrobků. Na tento cíl navazují parciální cíle, a to vyhledání, analýza a syntéza poznatků, komparace vlastních názorů s literárními poznatky a především analýza a syntéza zavádění a využívání systému HACCP u vybraných výrobců.

Aktuálnost tématu disertační práce spočívá zejména v tom, že v České republice je mnoho mikropodniků a malých podniků, které se zabývají cukrářskou nebo pekařskou výrobou. Tyto podniky nedisponují dostatečným počtem kvalifikovaných osob, které by mohly sledovat a aplikovat požadavky Evropské unie, které mají zabránit výskytu zdravotně závadným potravinám na trhu. Provozovatelé i těchto malých potravinářských podniků jsou povinni zavést stálé postupy založené v souladu s podmínkami HACCP, a proto uvítají vypracovaný Návod pro zavádění změn vyplývajících ze spotřebitelské politiky Evropské unie do provozu mikropodniků a malých podniků působících na území České republiky v oblasti cukrářské a pekařské výroby, který je uveden v páté kapitole. Praktické dodržování těchto zásad bylo ověřeno u dvanácti výrobců. Tato výzkumná část disertační práce byla realizována formou případových studií. U některých firem bylo zjištěno nedodržení zásad HACCP. Jak je zřejmé z výsledků kontrol České zemědělské a potravinářské inspekce (s. 75 – 82), úroveň zavádění systému HACCP roste s velikostí podniku. Logicky méně nedostatků

bylo zjištěno u výrob s úzkým sortimentem výroby, jednoduššími technologiemi a u epidemiologicky nerizikových potravin. V průběhu let se snižuje počet provozoven, kde se nacházejí závady v aplikaci HACCP.

Disertační práce splnila plánované cíle, a to jak teoreticko-poznávací, tak i výzkumné. Cíle jsou vhodně formulovány, zvolené metody odpovídají zaměření disertační práce. Za významný přínos disertační práce považují vytvoření metodiky výzkumu pomocí mnohapřípadové studie a pozorování. Nejvýznamnějším teoretickým přínosem disertační práce je vytvoření Metodiky pro zavádění změn spotřebitelské politiky EU do provozů mikropodniků a malých podniků v ČR v oblasti cukrářské a pekařské výroby. K dalším teoretickým přínosům je možné přiřadit zpřesnění základních pojmů v oblasti spotřebitelské politiky, vztahu mezi nimi a náhled na současnou spotřebitelskou politiku Evropské unie.

Předložená práce má přínos pro rozvoj vědního oboru, praxi i pedagogiku.

Formální úprava práce a její jazyková úroveň splňuje podmínky kladené na disertační práci.

K formálnímu zpracování doktorské disertační práce mám připomínku k občasnému používání bezobsažných slov typu „nicméně“, ale především k používání zkratky pro odvozenou jednotku času „hod.“, která je v zákonem přijaté soustavě SI (35/1962 Sb.) uvedena jako zakázaná.

Nesouhlasím s tvrzením, že náklady na zavedení systému HACCP a samotné provádění záznamů KB se mohou pohybovat v řádech několika set korun českých (s. 142), když podle tabulky 7 je průměr v jednotkách tisíc.

Za zbytečný považuji přepočtení průměrného času administrativní zátěže na hodiny, neboť významná část činností se provádí jednorázově v průběhu roku (s. 147).

Dotazy:

1. Jak je možné, že provoz s méně než 20 zaměstnanci zaplatil 300 000 za náklady na vytvoření dokumentace HACCP a každoročně hradí 60 000 za audit?
2. Čím je tento provoz výjimečný a potřebuje každoroční audit?
3. Opravdu některé provozy neměly žádné náklady na vytvoření dokumentace (např. čas, papír..)?

Závěr:

Předložená disertační práce řeší významné téma současné doby. Práce se opírá o vlastní výzkum, který dokládá předložené závěry. Na práci především oceňuji její přínos pro rozvoj mikropodniků a malých podniků v ČR v oblasti cukrářské a pekařské výroby v souladu s HACCP.

Doporučuji, aby po úspěšné obhajobě byl Ing. Bc. Aleně Srbové udělen akademický titul „doktor“.

doc. Ing. Vratislav Kozák, Ph.D.